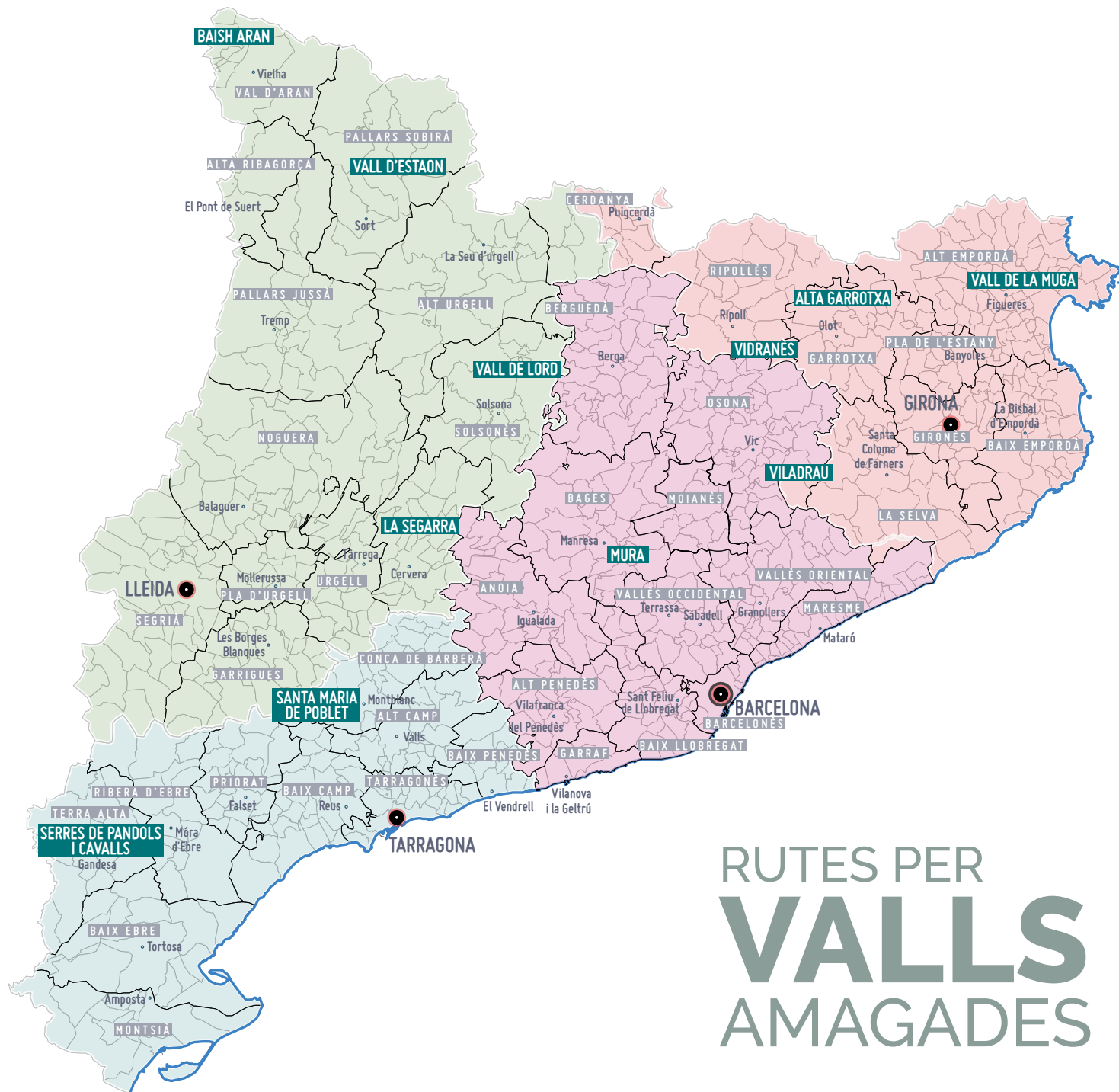

A wide-angle landscape photograph of a mountain valley. In the foreground, a grassy hillside with a small wooden hut and a tall tree is visible. The middle ground shows a deep valley with dense green forests. The background features a range of mountains with snow-capped peaks under a cloudy sky.

RUTES PER
VALLS
AMAGADES

Sumari

INTRODUCCIÓ	8
PER CAMINS ANTICS DEL BAISH ARAN	14
1 De Les a Bausen per camins de pedra.....	18
2 Per la fageda de Carlac.....	20
3 De Canejan a Porcingles per la vall de Toran.....	22
PER LES SERRES DE PÀNDOLS I DE CAVALLS	26
4 Per la serra de Pàndols: ascens a la cota 705.....	30
5 A l'entorn de la mola d'Irto, a l'oest de la serra de Cavalls.....	34
6 Per la carena de la serra de Cavalls.....	38
INDRETS AMAGATS DEL VIDRANÈS, ENTRE OSONA I EL RIPOLLÈS	42
7 De Vidrà a Bellmunt.....	46
8 De Vidrà al Salt del Molí.....	50
9 Les esclctexes de l'Euga o de la Freixeneda.....	54
PER LA VALL D'ESTAON	54
10 D'Estaon a les bordes de Nibrós i al coll de Jou.....	58
11 Per bordes i prats de l'entorn d'Estaon.....	62
12 De Ribera de Cardós a Cassibrós.....	64
DESCOBRINT L'ALTA GARROTXA PELS RACONS DE LA PUNYALADA	66
13 De Sadernes a Sant Aniol d'Aguja.....	70
14 De Sadernes a Riu i l'ermita de la Mare de Déu de les Agulles.....	74
15 De Sadernes a Talaixà.....	78
PARATGES SOLITARIS DE LA VALL DE LORD	80
16 De Sant Llorenç de Morunys al Santuari de Lord.....	84
17 Per la serra dels Bastets.....	88
18 Ascens a la presó de Busa.....	92
PER RACONS DE SANT LLORENÇ DEL MUNT DES DE MURA	96
19 De Mura a les coves de Mura.....	100
20 De Mura al Puig de la Balma.....	104
21 Descobrint el Pujol de la Mata.....	108
VILADRAU: PEL VESSANT NORD DEL MONTSENY	112
22 Per les fonts de Viladrau.....	116
23 De Viladrau a la Mare de Déu de l'Erola.....	120
24 Ascens al Matagalls des del coll de Sant Marçal.....	124
PASSEJANT PER LA SEGARRA	128
25 A la descoberta del Clot dels Nens xics i de la torre de Vallferosa.....	130
26 A l'entorn de Guissona: una ruta circular per la Segarra.....	134
PER CAMINS DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE POBLET	138
27 Del Monestir de Santa Maria de Poblet a l'Espluga de Francolí.....	142
28 Ascens fins al mirador de la Pena.....	144
PER LA VALL DE LA MUGA	148
29 De Sant Llorenç de la Muga a l'ermita de Sant Jordi.....	150
30 Per la Garrotxa salvatge des d'Albanyà.....	154

INTRODUCCIÓ

Camí d'ascens al Santuari de Lord. ■

Per l'excursionista amb afany de descoberta qualsevol excusa serveix per acostar-se a indrets allunyats de les grans fites i multituds. I en el meu cas aquest llibre ha estat l'excusa perfecta per poder visitar o revisitar, amb la mirada del relator, algunes valls, cims, ermites o masies que tenia pendent de fer-hi passada.

El motiu pel qual un indret passa a formar part de les excursions pendents poden ser diversos. És així com, per exemple, quan per diversos interessos vaig conèixer l'intent d'invasió de la Val d'Aran per part dels maquis, l'any 1944, sempre vaig pensar que com a tribut a aquella gent un dia havia de recórrer els

camins que ells van trepitjar fa vuit dècades. I per aquest motiu aquest recull de valls i cims amagats de Catalunya acull una proposta per recórrer camins del Baish Aran. També la lectura i relectura d'una novel·la tan emblemàtica com és *La punyalada*, de Marià Vayreda, em despertà l'interès per la vall de Sant Aniol, Talaixà i la petita parròquia de Sadernes. I, en conseqüència, en el llibre he inclòs tres excursions per indrets de la novel·la ara gairebé oblidats de tots i de tothom. I així, a talls d'exemple, aquest recull de rutes transita per camins i trinxeres de la Batalla de l'Ebre, a les

serres de Cavalls i Pàndols, per racons mítics del Vidranès o per paisatges de poesia a la muntanya d'ametistes de Guerau de Liost, al peu del Montseny. Tot plegat excuses, més o menys justificades, per acostar-me a indrets solitaris, lluny de les grans aglomeracions o concentracions d'excursionistes.

I és aquí on rau, crec, la virtut d'aquest llibre: la inclusió d'un seguit de rutes en les que la solitud n'és la seva bandera. Us puc assegurar que moltes de les rutes proposades han estat resseguides sense trobar ni una ànima. Ni al Clot dels Nens xics, ni al Capolatell, ni a les bordes de Nibrós, ni al Pujol de la Mata vam trobar algú amb qui intercanviar un "bon dia!", i això no es pot pagar amb tot l'or del món. I és que malgrat la proximitat de cims com la Mola, al massís de Sant Llorenç del Munt, o el Monestir de Santa Maria de Poblet, semblaria que les persones tenim una capacitat infinita de gregarisme del qual no ens en podem estar. I aquest esperit ens obliga a amuntegar-nos en alguns indrets, sense cap mena de dubte amb molt d'interès, oblidant que a quatre passes podem trobar un bé tan preuat avui en dia com és el silenci.

Aquesta guia, doncs, va destinada a tots aquells que teniu la voluntat de recuperar una muntanya solitària, amb paratges de bellesa corprenedora, accentuats per l'exclusivitat que suposa sentir-vos privilegiats de gaudir-ne individualment. Una guia amb una trentena de rutes, de dificultat baixa i mitja, per boscos, prats, carenes i rius de la geografia poc concorreguda de Catalunya.

Això no vol dir que necessàriament en determinades dates no trobem alguna multitud, tal com ens va passar per la vall de Carroves on ens vam veure immersos en una cursa de bicicleta de muntanya, però sí que habitualment els camins pels que transitem seran solitaris,

amb la presència de més vaques que no excursionistes, on el trepig de les fulles de faig o el fregadís del boix o l'argelaga en passar serà l'única veu que ens cantarà la natura. Només, des d'aquestes línies, us voldríem demanar dues premisses abans de començar a resseguir les rutes: l'una fa referència a tenir cura de preservar l'entorn igual o millor de com l'hem trobat –sempre podem contribuir recollint allò que algú "despistadament" ha deixat caure-, i la segona seria la de conservar el silenci com a bé més preuat dels itineraris. A partir d'aquí només desitjar-vos bones caminades!

No voldria deixar passar l'oportunitat que m'ofereix aquest preàmbul del llibre per agrair a tots els qui, d'una o altra manera, han col·laborat en la seva elaboració. Voldria donar les gràcies al Raimon i la Laia, a la Queralt, a la Núria i la Paula, a la Montse i el Plàncton, al Max i l'Anna, al Pere, el meu cosí, i molt especialment a la Leo qui, amb una paciència de santa m'ha acompanyat per aquests camins de la vida. Gràcies a tots plegats, de tot cor.

Entrant a Bausen. ■

INDRETS AMAGATS DEL VIDRANÈS, ENTRE OSONA I EL RIPOLLÈS

Les modernes xarxes de comunicació han deixat a l'estacada indrets que en el seu dia van esdevenir principals en la història del nostre país. Un d'aquests paratges és, sense cap mena de dubte, la subcomarca del Vidranès, a la capçalera del petit riu Ges, entre les comarques d'Osona i el Ripollès. Una comarca amagada, solitària i d'una bellesa corprenedora.

Mostra de la importància històrica de l'indret en són, entre d'altres, el castell de Milany i la formosa casa forta del Cavaller de Vidrà. El primer, una construcció en gairebé ruïna total que corona el cim homònim, ja és citat a finals del segle x i abandonat quatre segles més tard i que diu la tradició que deu el nom a un vell pelegrí que hi va viure durant mil anys. Per contra, el mas del Cavaller de Vidrà és una de les millors mostres del barroc català que encara resta dreta, imponent, a orient del petit poble de Vidrà i que al segle XIX jugà un paper important com a quarter general i escola militar de les forces carlines.

És aquest sentiment de pertinença a un territori, llaurat durant més de mil anys, que confe-

Salt del Moli. ■

zkristian - stock.adobe.com

geix a la comarca del Vidranès una singularitat pròpia. A nivell paisatgístic, tot i formar part de la comarca d'Osona, les fagedes que l'envolten, els nombrosos prats de pastura i les ma-

sies sembrades ací i allà, fan del Vidranès un indret únic. A nivell orogràfic el Vidranès ocupa un altiplà frontera entre la plana osonenca i el

Sluret, petita parròquia a l'est de Vidrà. ■

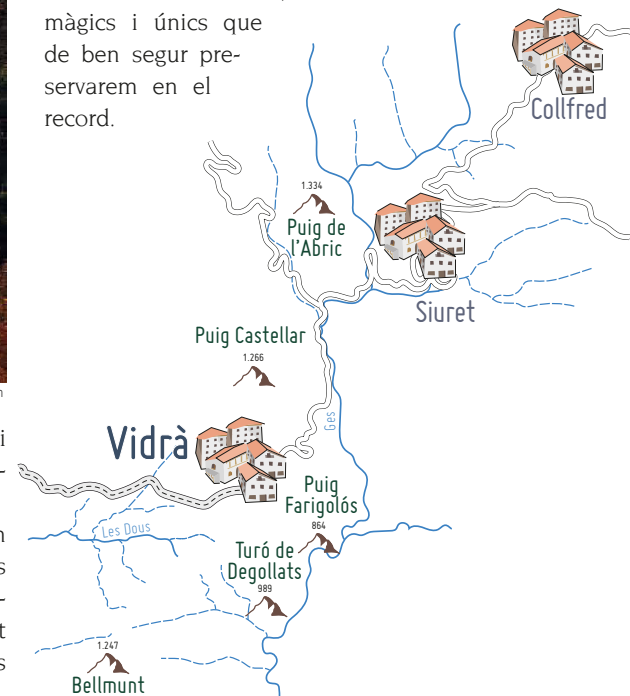
sergillago - stock.adobe.com

Boira als peus de Bellmunt.

COM ARRIBAR

Des de Sant Quirze de Besora, on hi arribem per la C-17, prenem la carretera BV-5227 cap a Santa Maria de Besora i Vidrà.

de Catalunya no haguem pogut estar-nos d'incloure tres itineraris que permeten recórrer alguns dels indrets més singulars i únics de la comarca: el riu Ges i el seu formós salt del Molí; l'església "al cel suspesa", com deia el poeta, del santuari de Bellmunt; i les Escletxes de l'Euga o de la Freixeneda, com son conegudes aquestes singulars formacions geològiques, cosines germanes dels famosos Bufadors que trobem al veí poble de Santa Maria de Besora. Tres indrets solitaris, màgics i únics que de ben segur preservarem en el record.

prepirineu, on neix el petit riu Ges que, després de superar l'angost forat Micó, acaba per morir al riu Ter al poble de Torelló.

Pel que fa a l'economia dir que encara avui en dia es poden arribar a trobar algunes masies habitades, herència d'un passat que havia sobreviscut durant centenars d'anys basat en la subsistència a partir de l'ús metòdic dels

bestiar i de les terres conreables. Si a més hi afegim la dificultat d'accés –tan sols una petita carretera ens permet arribar a Vidrà des de Santa Maria de Besora o una pista forestal des de la Vall d'en Bas– el Vidranès és un espai solitari però, al mateix temps, acollidor.

Actualment un cert turisme pot arribar a acostar-se els caps de setmana a gaudir de la

subcomarca, però mai serà massa nombrós ni molest per aquells que busquem indrets solitaris, allunyats de les grans aglomeracions.

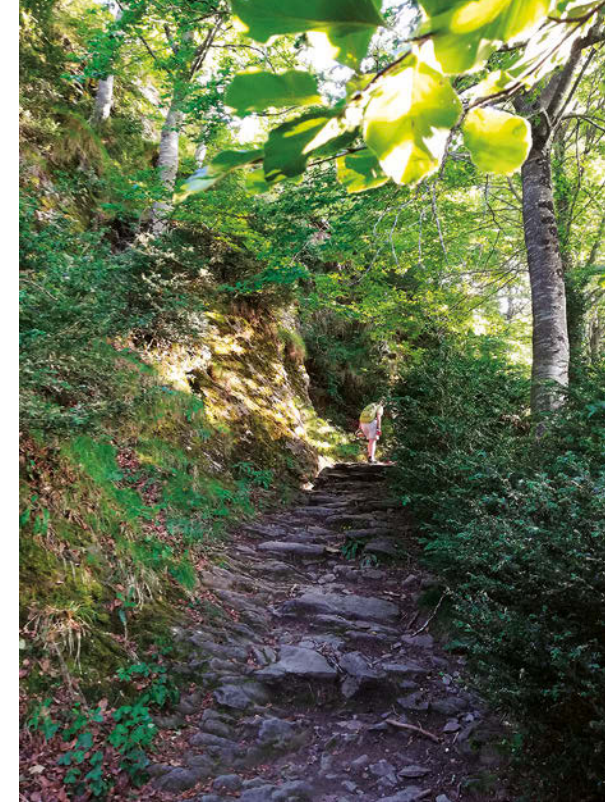
El petit poble de Vidrà actualment acull un parell de restaurants de cuina casolana i és l'epicentre d'un seguit de masies que l'envolten i de la petita parròquia de Siuret. Tot plegat fa que en aquest recull de valls i cims amagats

El santuari de Bellmunt, vist des de la Plana de Vic, corona l'horitzó al nord de la comarca. Col·locat sobre la serralada homònima, és visible d'arreu ja que en destaca blanc de les seves parets. Per contra, des del nord, des del Vidranès,

el santuari no és res més que la culminació d'una serralada que, modesta –en prou feines supera els 1.200 metres d'altitud quan Vidrà ja se situa gairebé a la ratlla dels 1.000–, limita la subcomarca pel sud. Paisatgísticament, a més,

les diferències entre ambdós vessants són molt notables: així com els pendents pronunciats que davallen cap al sud estan folrats d'un alzinar que any rere any malda per sobreviure als embats de les calors dels estius, al nord, el vessant pel que proposem caminar, l'ombra és assegurada gràcies a la fageda que entapissa l'entorn tocada, ací i allà, per roures.

Neix el dia al Santuari de Bellmunt. ■

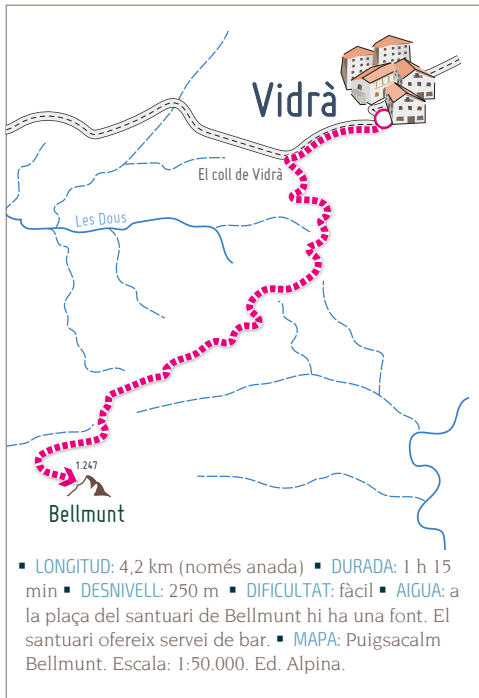

Ascens final al Santuari de Bellmunt. ■

Aquesta ruta permet enfilar-se fins al Santuari de Bellmunt amb molta comoditat tot marcant el punt de sortida a la casa de la vila de Vidrà. És una ruta de poc desnivell, per camins força traçats que, antigament, era l'única pista que permetia acostar-se fins a Bellmunt. Posteriorment, als anys setanta del segle xx, la iniciativa popular va llaurar, i mai més ben dit, una serpentejant carretera de muntanya que ascendeix fins a la plaça del santuari des de Sant Pere de Torelló. Una iniciativa, però, que va deixar una immensa ferida a la paret que encara avui en dia és clarament visible d'arreu.

L'itinerari no presenta dificultats tècniques més enllà del tram de sender trencat des del coll de Iera de Massa –també Era de Massa o Hi-era-de-massa– fins al cim de Bellmunt.

DESCRIPCIÓ DE LA RUTA

Situats la façana de l'ajuntament de Vidrà, iniciem la ruta tot prenent la carretera d'accés al poble des de Sant Quirze de Besora.

La carretera, poc transitada, aviat surt del poble i afronta una recta en clara pujada.

En arribar al coll de Vidrà (10 min) neix, a la nostra esquerra i en direcció sud, una pista de terra amb el rètol de El Boscatell. També hi ha un pal vertical on s'indica la direcció del coll d'Era de Massa i Bellmunt. Prenem aquest camí de terra que en algun tram trobem molt trencat pels xaragalls i que impedeix el pas de vehicles a motor que no siguin tot terrenys. La pista, fàcil de resseguir, va passant a cantó i cantó de la carena que, en direcció sud-oest, ens porta cap a Bellmunt. El paisatge i l'entorn per on transitem és

clarament de clima atlàntic, amb fagedes que ens regalen l'ombra a l'estiu i que entapissen el terra a l'hivern.

Després d'un llarg tram amb suau pujada el camí es bifurca (45 min): prenem la pista que baixa suaument a l'esquerra en direcció al Santuari de Bellmunt tal com indica un rètol situat en aquest punt. Sempre per la pista arribem al coll de lera de Massa (52 min), un indret on neixen diferents corriols i pistes cap a la Tosca, a l'esquerra, Santa Maria de Beso-

ra, a la dreta, i el Santuari de Bellmunt recte i cap a on en dirigim. El sender s'endinsa al bosc per afrontar, ben aviat, els pendents que ens permetran guanyar els 150 metres de desnivell que ens manquen fins al cim.

Sense pèrdua, el camí ens porta a la plaça del Santuari (1 h 8 min) des d'on, opcionalment, podem pujar a la terrassa i l'església si prenem les escales de l'esquerra, o al cim de Bellmunt, pròpiament dit, si ens enfilem a la carena que neix a la nostra dreta, un cim

que actualment està coronat per nombroses antenes. Sigui des d'un indret o des de l'altre, en un dia clar podrem contemplar al sud la Plana de Vic i les tres grans serralades del sistema Prelitoral català –Montseny, Sant Llorenç del Munt i Montserrat, d'est a oest–, el Pedraforca i el Cadí a l'oest, i el Puigmal i el Canigó al nord. Un mirador excepcional del nostre país que ens convida a continuar descobrint-ne els seus racons més màgics.

Vista vers la Plana de Vic des del Santuari de Bellmunt. ■

